

Fundació "la Caixa"

**RATES!
RATES!
RATES!**

**La gramàtica
poètica
del *hack***

**Col·lecció Fundació "la Caixa"
Convocatòria ComisArt**

Zheng Mahler, The Master Algorithm (detall), 2019. Zheng Mahler © Zheng Mahler

CaixaForum Barcelona

Del 9 de març al 19 de juny de 2022

La mostra aprofundeix en les estratègies del *hack* que artistes contemporanis adopten per crear un llenguatge subversiu i poètic

CaixaForum Barcelona explora la influència del *hacking* en l'art

- ***Rates! Rates! Rates! La gramàtica poètica del 'hack'*** analitza, més enllà de les noves tecnologies, el *hack* com a acte poètic i revolucionari en l'art per subvertir la nostra percepció. Aquesta forma de llenguatge dissident, integrat en les pràctiques artístiques contemporànies de la mostra, es converteix en una estratègia que actua com a contrapoder dels relats hegemònics.
- Entre material audiovisual, fotografies i instal·lacions, l'exposició inclou deu peces de nou artistes de diferents generacions i mitjans: Elena Asins, Gordon Matta-Clark, Antoni Muntadas, Öyvind Fahlström, Martha Rosler, Zheng Mahler, Eve Sussman, Werker Collective i Grup de Treball. Les obres procedeixen de les col·leccions d'art contemporani de la Fundació "la Caixa", del MACBA i del Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía, o han estat cedides en préstec pels mateixos artistes.
- Comissariada per Bárbara Cueto, és la segona mostra de l'actual temporada que s'emmarca en la cinquena edició de la convocatòria per a joves professionals Suport a la creació. Comisart, impulsada per la Fundació "la Caixa".
- L'exposició estarà oberta a CaixaForum Barcelona del 9 de març al 19 de juny de 2022.

Rates! Rates! Rates! La gramàtica poètica del hack. Col·lecció Fundació "la Caixa". Suport a la creació. Comisart. Dates: del 9 de març al 19 de juny de 2022. **Organització i producció:** Fundació "la Caixa" amb la col·laboració del MACBA. Museu d'Art Contemporani de Barcelona. **Comissariat:** Bárbara Cueto. **Lloc:** CaixaForum Barcelona (av. de Francesc Ferrer i Guàrdia, 6-8).

 [@FundlaCaixaCAT](https://twitter.com/FundlaCaixaCAT) [@CaixaForum_CAT](https://twitter.com/CaixaForum_CAT) [#ComisartCaixaForum](https://twitter.com/ComisartCaixaForum)

Barcelona, 9 de març de 2022. La directora de CaixaForum Barcelona, **Mireia Domingo**; la cap de continguts d'Exposicions d'Art de la Fundació "la Caixa", **Carla Tarruella**, i la comissària **Bárbara Cueto** han presentat avui a CaixaForum Barcelona l'exposició ***Rates! Rates! Rates! La gramàtica poètica del 'hack'***, en el marc de la convocatòria de la Fundació "la Caixa" Suport a la Creació. Comisart. Es tracta de la segona exposició d'un cicle de mostres sorgides de la cinquena edició de la convocatòria de Comisart.

En català fem servir *hack* gairebé sempre com a verb (*hackejar*) i en referència a noves tecnologies, a **formes d'infiltrar-se de manera no autoritzada en un sistema informàtic**. Però si ho considerem més enllà d'aquest context, el *hack* és un mecanisme que **pot interrompre qualsevol natura o experiència**. Un *hack* és, així, una forma d'acabar-nos amb una realitat alternativa.

Rates! Rates! Rates! La gramàtica poètica del 'hack', organitzada per la Fundació "la Caixa" en col·laboració con el MACBA i comissariada per Bárbara Cueto, és una exposició que investiga l'estratègia del *hacking* com a gest poètic i com a acte revolucionari. Utilitzant-lo per **explorar relats no hegemònics**, els artistes poden subvertir la percepció de la realitat i presentar relats alternatius i dissidents. D'aquesta manera, l'exposició vol mostrar noves lectures que presenten **el hack com una estratègia emancipadora que actua com a contrapoder dels relats hegemònics**.

Aquesta investigació sobre la poètica del *hack* es duu a terme a partir d'una selecció de deu obres, entre peces audiovisuals, fotografies i instal·lacions, de nou artistes, representants de diferents generacions i mitjans. Els artistes les obres dels quals conformen l'exposició són: **Elena Asins, Öyvind Fahlström, Zheng Mahler, Antoni Muntadas, Martha Rosler, Eve Sussman, Werker Collective, Gordon Matta-Clark i Grup de Treball**.

La majoria de peces procedeixen de la Col·lecció MACBA i de la Col·lecció d'Art Contemporani Fundació "la Caixa", a més d'un préstec de la Col·lecció Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía, constituït per l'obra de Elena Asins, i dues obres que pertanyen als col·lectius d'artistes Zheng Mahler i Werker Collective.

El títol de la mostra, ***Rates! Rates! Rates!***, es refereix a un fet que va tenir lloc el 1903, quan Guglielmo Marconi va presentar per primera vegada al públic londinenc una transmissió de missatges sense fil. Marconi havia d'enviar un missatge a la Royal Institution des de Cornualla, a 500 km de distància. Però un rival de Marconi, l'inventor Nevil Maskelyne, que era més a prop de la

institució, es va avançar al senyal i va transmetre en alfabet Morse: «Rates! Rates! Rates!», a més d'alguns insults. Un assistent va desxifrar el missatge, però no el va transmetre, de manera que ningú no va escoltar la intromissió. Dies després, l'assistent va informar el seu cap, el professor Fleming, del que havia passat, i aquest ho va denunciar definint-ho com a «gamberrisme científic». Aquest missatge tan curt es va convertir en el primer *hack* de la història.

El *hack* com a acte poètic

L'exposició analitza el *hack* com un acte poètic i un gest polític, i també la forma en què aquest mecanisme s'incorpora al llenguatge de les pràctiques artístiques contemporànies. D'aquesta manera, el *hack* esdevé un tipus de comunicació que potencia l'ambigüitat poètica dels relats divergents i **permet construir altres relats**, noves possibilitats, **opcions alternatives** i noves formes d'accedir a la realitat.

L'exposició no proposa un circuit preestablert, sinó que convida els espectadors a deixar-se portar cap a un terreny que dona lloc a una **abundància de significats i interpretacions**. Algunes obres se centren en la capacitat mediatra del posthumà, com la d'**Elena Asins**, pionera de l'art cibernètic al nostre país, de qui s'exposa un llibre basat en un text que Ludwig Wittgenstein va elaborar amb codis virtuals. **Eve Sussman** també explora la gramàtica de l'algorisme amb una obra audiovisual que inclou material recollit durant un viatge des de Moscou fins a la mar Càspia i projectat seguint un programa informàtic que reedita constantment les seqüències. El col·lectiu de Hong Kong **Zheng Mahler**, format per l'artista Royce Ng i l'antropòloga Daisy Bisenieks, presenta un personatge, Qiu Hao, en una projecció hologràfica que muta, creix i desapareix en núvols de dades.

Altres obres de l'exposició representen la poètica del relat múltiple, com les dues peces de **Gordon Matta-Clark** de mitjan anys setanta, que pertanyen a allò que l'artista anomenava «anarquitectura». Les obres documenten dues *performances* diferents en les quals Matta-Clark tallava literalment edificis. En el vídeo *Partició* apareix una casa tallada per la meitat, mentre que les fotografies d'*Intersecció cònica* documenten el moment en què l'artista va fer un forat en forma d'espiral en un edifici històric que anaven a enderrocar amb motiu de la construcció del Centre Pompidou de París.

D'altra banda, en la instal·lació amb plafons fotogràfics del duo **Werker Collective**, format per Marc Roig Blesa i Rogier Delfos, s'intercalen imatges d'arxiu, revistes, propaganda i arxius de l'època soviètica que reformulaven el cos del treballador, de complexions atlètiques i fortes, amb altres fotos de cossos no normatius. **Martha Rosler** també va utilitzar la inserció a *Martha Rosler llegeix Vogue*, una *videoperformance* en què apareix llegint la famosa revista de moda amb un discurs inexpressiu, barrejant imatges de tallers de costura clandestins de Manhattan. L'obra es va emetre per primera vegada a la Paper Tiger Television americana i es va inserir en un mitjà de la programació habitual del canal.

Un altre grup d'obres utilitzen el *hack* per criticar les polítiques de control i la influència dels mitjans de comunicació. L'obra d'**Öyvind Fahlström** és una pel·lícula de la seva *performance* del 1966 en la qual uns manifestants porten per la Cinquena Avinguda de Nova York uns cartells amb diverses fotografies de l'actor còmic Bob Hope al costat d'una fotografia del líder de la Xina comunista Mao Tse-Tung. La crítica als mitjans de comunicació és un dels temes fonamentals en la trajectòria d'**Antoni Muntadas**, que en la seva instal·lació escenifica una espècie de roda de premsa amb portades de diaris i la televisió. Muntadas també va formar part a principis dels anys setanta del col·lectiu d'art conceptual **Grup de Treball**, juntament amb Jordi Benito, Manuel Rovira, Carles Santos, Francesc Abad, Antoni Mercader, Alicia Fingerhut, Dorothee Selz i Morera. Entre el juny i el juliol del 1973, el grup va portar a terme una acció que va consistir a publicar una sèrie de 27 anuncis en la secció de classificats del diari *La Vanguardia*, interferint així en la realitat.

El programa Comisart, de la Fundació "la Caixa"

Durant tota la temporada i fins a finals del 2022, la Sala 2 de CaixaForum Barcelona es consagra a l'exhibició de les tres propostes a càrrec de **comissaris emergents** que han estat seleccionats en aquest programa. Comisart ofereix a joves professionals l'oportunitat de liderar un comissariat a partir de la Col·lecció d'Art Contemporani Fundació "la Caixa" i de la Col·lecció MACBA amb l'ajuda de professionals de l'entitat i tutors externs. És també una oportunitat perquè comissaris emergents ofereixin lectures innovadores sobre aquests fons d'art. A més, l'entitat ha reforçat recentment aquesta iniciativa ampliant el suport a la creació contemporània i ha desdoblant la convocatòria, de caràcter biennal, en una segona línia de suport a la producció d'obres d'art, amb una atenció especial a artistes menors de 30 anys.

Rates! Rates! Rates! És la segona de les exposicions del cicle d'aquesta temporada i s'inaugura després de [La propera mutació](#), que es va obrir el mes d'octubre passat. La tercera i última exposició del cicle serà [Digerir el món on és](#), que planteja la possibilitat de generar sistemes que permetin despullar la supremacia antropocèntrica per reinventar noves formes de viure. El jurat que ha seleccionat els comissaris de les tres exposicions està format per Diana Guijarro, Antònia M. Perelló, Filipa Ramos i Manuel Segade.

Amb aquesta doble convocatòria, la Fundació "la Caixa" dona continuïtat a la seva llarga trajectòria de compromís amb nous talents en l'àmbit de la cultura, en general, i de les arts visuals, en particular.

[Bárbara Cueto, comissària de l'exposició](#)

Bárbara Cueto (Oviedo, Astúries) és comissària digital a C/O Berlin, una fundació dedicada a la fotografia i als nous mitjans visuals. És llicenciada en Periodisme per la Universitat Complutense de Madrid i màster en Gestió Artística per la Universitat de Maastricht, i ha seguit l'Appel Curatorial Programme a Amsterdam. Actualment prepara el seu doctorat a la Universitat d'Amsterdam, on investiga la tecnologia *blockchain* com a eina d'imaginació radical i els seus efectes colaterals en el concepte del valor. Ha rebut diversos guardons i beques, entre els quals el premi Inéditos per a comissaris emergents el 2017 i la Beca de Comissariat de la Fundación Botín el 2014-2015. Els seus projectes se situen en la intersecció entre l'art contemporani, les noves tecnologies i l'activisme. Ha publicat, convocat i comissariat projectes en un ampli ventall d'institucions internacionals, entre les quals el Singapore Art Museum, el Van Abbemuseum d'Eindhoven, el Museu d'Art Modern i Contemporani de Seül i el Centre de Cultura Asiàtica de Gwangju a Corea del Sud; el Museu d'Art Modern de Moscou (en el marc de la VI Biennial Internacional d'Art Jove de Moscou), la Marres Huis voor Hedendaagse Cultuur de Maastricht, La Casa Encendida de Madrid, el Bétonsalon de París, l'Impakt Festival d'Utrecht i el centre d'art contemporani De Appel d'Amsterdam. Ha estat artista resident al Tokyo Wonder Site del Japó, al Rupert de Lituània i a la Cité Internationale des Arts de París. Actualment viu i treballa a Berlín.

OBRES I ARTISTES PRESENTS A LA EXPOSICIÓ

ELENA ASINS

Shalom Elechen (*Shalom Aleichem*) [La pau sigui amb vosaltres]

1988

Paper. Impressió digital sobre paper continu

Llibre de 236 fulls de 21 × 30,5 cm cada un

Colección Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía Elena Asins irromp en l'espai expositiu amb codis virtuals per mitjà d'una obra que fa visible, palpable i permanent el lèxic digital, que altrament seria inintel·ligible, irrepresentable i transitori. Aquesta metàfora visual és un intent inassolible de traduir la cadència i la forma de l'algoritme, convertint-lo en una poesia concreta per a l'era postdigital.

ÖYVIND FAHLSTRÖM

Mao-Hope March [La marxa de Mao-Hope]

1966

Pel·lícula de 16 mm transferida a vídeo, b/n, so, 4 min 50 s

Director, productor i editor de so: Öyvind Fahlström

Càmera i muntatge: Alfons Schilling

Entrevistador: Bob Fass

Col·lecció MACBA. Consorci MACBA

L'artista intercepta l'espai públic per escenificar una protesta a la Cinquena Avinguda de Nova York. Els manifestants duen uns cartells amb fotografies del còmic nord-americà Bob Hope i una del líder de la Xina comunista Mao Tse-tung, entre els quals hi ha una inquietant ressemblança. La performance Mao-Hope March esdevé un amarg comentari sobre les estratègies propagandístiques de culte a les figures del poder, aquí intercanviant la imatge del líder polític amb la de la celebritat en un moment que l'esfera política es comença a barrejar amb la indústria de l'entreteniment.

ZHENG MAHLER

The Master Algorithm

2019

Animació 3D, 9 ventiladors hologràfics, so Bluetooth, 15 min 24 s

Zheng Mahler

Zheng Mahler proposa el hack com a gest que facilita l'especulació per trencar amb els relats hegemònics sobre l'incessant progrés econòmic a la Xina. Per fer-ho, introdueix Qiu Hao, The Master Algorithm, en una projecció hologràfica que muta, creix i desapareix en uns núvols de dades que es rematerialitzen com a malsons tecnoorientalistes i utopies algorítmiques. Per mitjà del llenguatge sincopat d'aquest déu/monstre virtual, els artistes introdueixen escenaris possibles que imaginem els

possibles futurs del sistema de control de crèdit social.

ANTONI MUNTADAS

Paraules: la conferència de premsa

1991-2017

Instal·lació audiovisual

Dimensions variables

Col·lecció d'Art Contemporani Fundació "la Caixa"

En la seva instal·lació *Paraules: la conferència de premsa*, l'artista Antoni Muntadas escenifica la seva preocupació constant pels mitjans de comunicació i els seus mecanismes de control i poder, per mitjà dels quals es construeixen les maneres hegemòniques de veure. En aquest cas, l'artista vol revelar la impossibilitat de la imparcialitat i, arran d'aquesta condició, el sotmetiment continu a l'arbitri de les realitats paral·leles que poblen els mitjans nacionals.

MARTHA ROSLER

Martha Rosler Reads 'Vogue' [Martha Rosler llegeix Vogue]

1982

Vídeo monocanal, color, so, 25 min 45 s

Col·lecció MACBA. Dipòsit de l'Ajuntament de Barcelona

Martha Rosler Reads 'Vogue' és una videoperformance que va aparèixer per primera vegada a la Paper Tiger Television, enregistrada en viu i inserida dins la programació ordinària del canal de televisió. L'artista, amb el seu habitual discurs inexpressiu, hi desconstrueix la revista *Vogue*, tot disseccionant-la com a vehicle ideològic. Rosler relata l'aspiració, la fantasia, la formació de la identitat i els desafiaments feministes que descriuen les institucions culturals populars patriarcals, el millor exemple de les quals és l'emblemàtica publicació de Condé Nast.

EVE SUSSMAN

whiteonwhite: algorithmicnoir [Blancsobreblanc: negrealgorítmic]

2009-2011

Videoprojecció: software que combina aleatòriament imatges i veus, ordinador i monitor LCD

Dimensions variables

Col·lecció d'Art Contemporani Fundació "la Caixa"

L'artista explora l'ambigüitat poètica per mitjà de les gramàtiques algorítmiques. Per fer-ho, *whiteonwhite: algorithmicnoir* presenta un lloc industrial postapocalíptic mitjançant una narrativa sense un inici i un final determinats, que es desenvolupa digitalment gràcies a un programa informàtic que reedita constantment les seqüències

del material audiovisual.

GORDON MATTA-CLARK

Conical Intersect [Intersecció cònica]

1975

Fotocollage de fotografies a les sals de plata 18 × 13,3 cm

Col·lecció MACBA. Fundació MACBA

El vídeo Splitting i la documentació de Conical Intersect pertanyen al que l'artista va anomenar «anarquitectura». Aquestes peces documenten dues performances diferents però amb el mateix esperit: interceptar i tallar edificis per desestructurar-los i reconsiderar així l'opressiu teixit urbà. Matta-Clark comparava els seus talls d'edificis amb «malabarismes amb la sintaxi». Aquesta metàfora demostra el seu hack urbà no com a destructiu, sinó com una intervenció per replantejar els espais. De l'estabilitat i la invariabilitat inherents a l'arquitectura a la mobilitat i el diàleg amb la llum creats pels talls, que obren la construcció a la natura.

Splitting [Partició]

1974

Pel·lícula súper-8 transferida a vídeo, b/n i color, sense so, 11 min 5 s

Col·lecció MACBA. Consorci MACBA

El vídeo Splitting i la documentació de Conical Intersect pertanyen al que l'artista va anomenar «anarquitectura». Aquestes peces documenten dues performances diferents però amb el mateix esperit: interceptar i tallar edificis per desestructurar-los i reconsiderar així l'opressiu teixit urbà. Matta-Clark comparava els seus talls d'edificis amb «malabarismes amb la sintaxi». Aquesta metàfora demostra el seu hack urbà no com a destructiu, sinó com una intervenció per replantejar els espais. De l'estabilitat i la invariabilitat inherents a l'arquitectura a la mobilitat i el diàleg amb la llum creats pels talls, que obren la construcció a la natura.

WERKER COLLECTIVE

A Gestural History of a Young Worker [Història gestual d'un jove treballador]

2019

Instal·lació

Plafons de 210 × 60 cm cada un

Werker Collective

En l'obra de Werker Collective, el hack apareix com una estratègia per inserir relats dissidents. En *A Gestural History of a Young Worker* creen una imatge utòpica que sintetitza el treball amb el desig mitjançant la inclusió d'una narrativa queer en una selecció de revistes, arxius i fotografia documental sobre la figura del treballador.

GRUP DE TREBALL

Anunciamos [Anunciem]

1973

Tinta impresa i retolador sobre paper

13 fulls de 49,5 × 34 cm cada un

Col·lecció MACBA. Dipòsit de la Generalitat de Catalunya. Col·lecció Nacional d'Art i Donació Grup de Treball

Grup de Treball s'apodera de la premsa en inserir aquesta sèrie d'anuncis a La Vanguardia durant l'estiu del 1973. Anunciamos empra el llenguatge tant com a inferència en la realitat com per parodiar els signes visuals característics de la censura. La seva obra, especialment en aquest moment de formació del grup, es basa en la condició crítica del llenguatge i la seva capacitat per a l'agitació de consciències. En aquest context, la premsa esdevé una peça essencial del seu discurs, sempre com a factor primordial en l'articulació de l'opinió pública.

RATES! RATES! RATES!

La gramàtica poètica del *hack*

Del 9 de març al 19 de juny de 2022

CaixaForum Barcelona

Av. de Francesc Ferrer i Guàrdia, 6-8
08038 Barcelona
Tel.: 934 768 600

Servei d'Informació de la Fundació "la Caixa"

Tel.: 900 223 040
De dilluns a diumenge, de 9 a 20 h

Horari

De dilluns a diumenge, de 10 a 20 h

Venda d'entrades

Taquilles de CaixaForum i
<https://caixaforum.org/es/barcelona>

Àrea de Comunicació de la Fundació "la Caixa"

Paula Baldrich: pbaldrich@fundaciolacaixa.org / 620 171 896
Josué García: jgarcial@fundaciolacaixa.org / 638 146 330

Sala de Premsa: <https://prensa.fundacionlacaixa.org/ca>

 [@FundlaCaixaCAT](https://twitter.com/FundlaCaixaCAT) [@CaixaForum_CAT](https://twitter.com/CaixaForum_CAT) [#ComisartCaixaForum](https://twitter.com/ComisartCaixaForum)

Fundació "la Caixa"

Dossier de premsa